

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เรื่องการสอนทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟัง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังและกลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟัง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 540 คน 12 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องละ 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟัง 1 ห้อง และกลุ่มตัวอย่างที่สอนโดยไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟัง 1 ห้อง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจ
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังเพื่อความเข้าใจ
3. แผนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มที่เรียนโดยใช้แบบฝึกและไม่ใช้แบบฝึกทำการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังเพื่อความเข้าใจ
2. ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการสอนและแบบฝึกที่สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คาบ เป็นเวลา 3 สัปดาห์ติดต่อกัน
3. หลังจากให้นักเรียนเรียนเสร็จ ให้นักเรียนทั้งกลุ่มที่เรียนโดยใช้แบบฝึกและกลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้แบบฝึก
4. เก็บรวบรวมข้อมูลและนำไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มาคำนวณหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจโดยใช้เกณฑ์ 80/80 ได้ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจเท่ากับ 81.03/81.90

2. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการฟังเพื่อความเข้าใจก่อนเรียน ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจ และนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจ มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วทดสอบหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

3. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการฟังเพื่อความเข้าใจหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจ และนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจ มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการฟังเพื่อความเข้าใจ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

4. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการฟังเพื่อความเข้าใจก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจ และนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนของนักเรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางการฟังเพื่อความเข้าใจ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้คือ

1. ได้แบบฝึกเสริมทักษะการฟัง จำนวน 10 แบบฝึก โดยมีประสิทธิภาพของแบบฝึก เท่ากับ 81.03/81.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟัง และไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้านการฟังหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้งสองกลุ่ม และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการฟัง พบว่า คะแนนพัฒนาการของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังแตกต่างกับนักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพัฒนาการของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังสูงกว่าพัฒนาการของนักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้แบบฝึก

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. การสร้างและการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจ

1.1 การสร้างแบบฝึกการฟังเพื่อความเข้าใจ มีความยากและต้องอาศัยเวลาในการดำเนินการสร้างให้เป็นไปตามกระบวนการที่กำหนดไว้ จึงทำให้ประสบปัญหาหลายประการ ดังนี้

1.1.1 ขั้นตอนการสร้างคำถามหรือการปฏิบัติกิจกรรมในแบบฝึก โดยพิจารณาจากเนื้อหาที่คัดเลือกไว้ มีความยากในการสร้างเพราะจะต้องพิจารณาความเหมาะสมของระดับความยากง่ายทั้งคำถามและคำตอบ เพื่อให้ตรงกับเนื้อหาและจุดประสงค์ ผู้วิจัยมีกิจกรรมให้ผู้เขียนปฏิบัติแตกต่างกันไปในแต่ละแบบฝึก คือ มีทั้งแบบเติมคำตอบ เขียนอธิบาย คำถามแบบมีตัวเลือก เลือกลักษณะหมายถูกผิด และอีกหลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดทำแบบฝึกของ รัชนิ ศรีไพรวรรณ (2517, หน้า 412-413) ซึ่งกล่าวว่า ควรมีแบบฝึกหลาย ๆ แบบ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้กว้างขวาง และส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ผลปรากฏว่า นักเรียนจะไม่ชอบทำแบบฝึกที่ต้องเขียนเป็นประโยคหรือเติมข้อความ เพราะนักเรียนบางคนเขียนไม่ทัน เขียนไม่ถูก และนักเรียนเห็นว่าไม่สะดวกในการตรวจคำตอบ เพราะบางข้อความนักเรียนอาจใช้คำที่แตกต่างไปจากคำตอบของครู ทำให้ตัดสินใจไม่ได้ว่าของตนเองถูกหรือผิด ทำให้เกิดปัญหาในการตรวจคำตอบ

1.1.2 ขั้นตอนในการเขียนบทแบบฝึก (Script) มีความยากในการเขียน เพราะผู้วิจัยขาดประสบการณ์ในการเขียน แต่ก็ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ผู้มีความเชี่ยวชาญในการเขียนบทแบบฝึกที่จะต้องเขียนให้สอดคล้องกับลักษณะของการสร้างนวัตกรรมที่จะทำการนำบทแบบฝึกไปสร้างสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายขึ้น โดยรูปแบบของบทแบบฝึกที่มีรายละเอียดของเนื้อหา กิจกรรมแบบฝึก คำถามและการเฉลยคำตอบ พร้อมทั้งมีรายละเอียดของเนื้อหา คำถาม คำตอบ ไว้ท้ายแบบฝึก ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการเขียนและปรับปรุงถ้อยคำที่จะใช้ในแบบฝึก ให้มีลักษณะเป็นธรรมชาติ มีความเป็นกันเอง เหมือนกับครูกำลังสอนนักเรียน มีถ้อยคำที่เสริมสร้างกำลังใจหรือข้อเตือนใจในการปฏิบัติตนขณะที่นักเรียนกำลังทำแบบฝึก บรรยากาศของการฟังแบบฝึกไม่เคร่งเครียดจนเกินไป และแบบฝึกที่ 1-4 นักเรียนบางคนวิจารณ์ว่าครูอธิบายมากเกินไป บางครั้งทำให้เสียสมาธิ แต่นักเรียนส่วนใหญ่ค่อนข้างพอใจแล้ว และมีนักเรียนส่วนหนึ่งที่เสนอความคิดว่า

ให้ครูพูดทุก ๆ อย่าง รวมอยู่ในเครื่องบันทึกเสียงทั้งหมด ตั้งแต่การบอกจุดประสงค์ของการฟัง การบอกสัญญาณเวลาในการฟัง และการสรุปผลหลังจากตรวจคำตอบของแบบฝึกเสร็จแล้ว

1.1.3 ขั้นตอนการบันทึกเสียงลงในแถบบันทึกเสียง ผู้วิจัยบันทึกเสียงบทแบบฝึกครั้งแรกเพื่อทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก 5 คน บันทึกเสียงโดยใช้เสียงของครูผู้สอนทั้งส่วนของ การบรรยาย เนื้อหา และการอ่านคำถามคำตอบ ซึ่งในการอัดเสียงครั้งแรกนี้ต้องการจะดูเนื้อหาและ วิธีการตอบคำถามของนักเรียน จึงยังไม่มีเสียงดนตรีคั่นรายการหรือเสียงสัญญาณใด ๆ ในแบบฝึก และเมื่อบันทึกเสียงครั้งที่สองหลังจากให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัย ได้ใช้เสียงดนตรีคั่นรายการและใช้เสียงสัญญาณเป็นเครื่องหมายของการเริ่มต้นการฟัง และสัญญาณ หมดเวลาในการฟัง โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก 5 คนอีกครั้ง เพื่อสังเกตพฤติกรรม การฟัง และดูผลจากการปฏิบัติแบบฝึก ก็พบว่า แบบฝึกที่ทดลองใช้ทั้ง 10 ชุด ยังมีความแตกต่างกัน ในเรื่องของเวลา บางแบบฝึกใช้เวลาประมาณ 20 นาที แต่บางแบบฝึกใช้เวลาถึง 40 นาที ทั้งนี้เป็น เพราะกิจกรรมที่ผู้วิจัยกำหนดมีความแตกต่างกัน จึงให้เวลาในการปฏิบัติไม่เท่ากัน เช่น การตอบ คำถามที่มีตัวเลือก ให้เวลานักเรียนตอบข้อละ 10 วินาที ส่วนคำถามที่ให้เติมคำตอบให้เวลาข้อละ 20 วินาที การเรียงลำดับข้อความให้เวลาข้อละ 15 วินาที (มีหลายข้อความ) หรือในบทแบบฝึกที่ 8 กำหนดให้วาดภาพจากเนื้อหาที่ฟัง ให้เวลา 60 วินาที แต่นักเรียนก็วาดกันไม่ทัน เพราะฉะนั้นผู้วิจัย จึงต้องปรับทั้งเนื้อหาและเวลาของแต่ละแบบฝึกให้สอดคล้องกัน โดยกำหนดให้แต่ละแบบฝึกมี เนื้อหาอยู่ในช่วงเวลาประมาณ 20-25 นาที ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของแบบฝึกที่ดี ที่นิตยา ฤทธิโยธิ (2520, หน้า 1) กล่าวไว้ว่า ลักษณะของแบบฝึกที่ดีควรใช้เวลาเหมาะสม คือ ไม่ใช่เวลานานหรือซ้ำ เกินควร และเมื่อนำแบบฝึกมาเพิ่มเสียงดนตรีคั่นรายการ และนำมาใช้ประกอบกับแผนการสอน ก็จะได้เวลาที่พอดีใน 1 คาบ คือ 50 นาที

1.2 การนำแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจไปใช้ในการทดลอง จากการสังเกต พฤติกรรมในระหว่างฝึกและการสอบถามนักเรียนหลังจากการใช้แบบฝึก พบว่า

1.2.1 การสร้างแบบฝึกการฟังเพื่อความเข้าใจเพื่อนำมาใช้กับกลุ่มทดลองในครั้งนี้ ได้นำมาใช้สอนประกอบกับแผนการสอนตามปกติ โดยผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ ขณะนำมาใช้ ยังคงต้องมีครูผู้สอนเพื่อให้คำแนะนำในการสอนและการใช้แบบฝึกตามปกติ ซึ่งสอดคล้องกับที่ กรรณิการ์ พวงเกษม (2535, หน้า 43, 44) ได้กล่าวถึงจิตวิทยาในการสอนภาษาว่า การถ่ายโยง ความรู้มิได้เกิดขึ้นเป็นอัตโนมัติในทุกกรณี ครูจะต้องช่วยแนะหรืออธิบาย ในบางแบบฝึกอาจจะมิ

ความยากเกินไปสำหรับนักเรียนบางคน เช่น ในแบบฝึกที่ 2 ซึ่งให้นักเรียนเรียงลำดับเรื่องราวจากการฟังเรื่องราว มีนักเรียนหลายคนเขียนไม่ทัน ครูต้องให้ปฏิบัติซ้ำใหม่อีกครั้ง และมีบางคนต้องปฏิบัติซ้ำกันถึง 2 ครั้ง จึงจะเรียงลำดับข้อความได้ถูกต้อง ซึ่งตรงกับจิตวิทยาในการสร้างแบบฝึก ซึ่ง พรณี ข.เจนจิต (2528, หน้า 167-186) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสร้างบทเรียนและใช้ในการฝึกทักษะการฟังว่า การฝึกหัด การเรียนรู้เกิดจากการฝึกหัด และความใกล้ชิดทำให้จำได้คงทน ดังนั้นจึงควรให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมซ้ำ ๆ จนเกิดทักษะ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

1.2.2 ในการทำแบบฝึกครั้งแรก นักเรียนให้ความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรม เพราะเป็นสิ่งที่แตกต่างจากการฟังที่เคยมีครูขึ้นพูดบรรยายหน้าชั้นเรียน แต่นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดสมาธิและความพร้อมในการตั้งใจฟัง เช่น บางคนยังคงหันซ้ายหันขวา เหลือบดูเพื่อน จีบกระดาก หรือจิบปากกา แสดงอาการอวกแวกให้เห็น โดยเฉพาะตอนตอบคำถาม เมื่อเสียงสัญญาณหมดเวลาในการตอบคำถามดังขึ้น นักเรียนยังคงเขียนคำตอบต่อไป มีคำสั่งให้จิบปากกาหรือให้วางปากกา ยังมีนักเรียนบางคนไม่ปฏิบัติ เมื่อผลออกมาก็จะตอบคำถามได้น้อยกว่าคนอื่น เขียนคำตอบได้ไม่ครบทุกข้อ แต่เมื่อฟังผ่านไป 2-3 แบบฝึก นักเรียนก็เริ่มมีสมาธิดีขึ้นตามลำดับ และให้ความร่วมมือกระตือรือร้นที่จะเรียนและร่วมกิจกรรม ตั้งใจทำแบบฝึก นอกจากนี้การที่แบบฝึกทุกแบบฝึกมีการเฉลยคำตอบทันทีที่ทำการเสร็จทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ และเกิดความกระตือรือร้นอยากทราบผลการฟังของตน ซึ่งสอดคล้องกับที่ พรณี ข.เจนจิต (2528, หน้า 167-168) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ในการใช้ฝึกทักษะการฟังไว้ว่า กฎแห่งผล บทเรียนที่สร้างควรมีแบบฝึกหัดที่นักเรียนทำได้พอสมควร และเฉลยให้นักเรียนได้ทราบผลทันทีที่ทำการฝึกหัดเสร็จ เพื่อช่วยให้นักเรียนทราบข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.2.3 ในการปฏิบัติกิจกรรมแบบฝึก นักเรียนชอบทำแบบฝึกที่ 9 เพราะลักษณะของแบบฝึกปฏิบัติได้ไม่ยุ่งยาก มีคำถามแบบให้เลือกตอบทุกข้อ แต่ผลปรากฏว่าแบบฝึกที่ 9 นี้ เป็นแบบฝึกที่นักเรียนทำคะแนนเฉลี่ยได้น้อยกว่าแบบฝึกอื่น เพราะเนื้อหาเป็นบทร้อยกรอง ต้องอาศัยการตีความ ผู้วิจัยได้แก้ไขโดยให้นักเรียนปฏิบัติซ้ำอีกครั้ง และอธิบายเพิ่มเติมเป็นรายข้อหลังจากจบแบบฝึกแล้ว ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ควรนำแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทบทวนความรู้ ทำให้เข้าใจบทเรียนดีขึ้น และช่วยแบ่งเบาภาระของครู เพราะแบบฝึกนี้นักเรียนสามารถทบทวนได้ด้วยตนเอง
2. ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ควรนำวิธีการสร้างแบบฝึกนี้ไปสร้างแบบฝึกขึ้นใช้เองในโรงเรียน โดยพิจารณาจากพื้นฐานทักษะการฟังของนักเรียน เพื่อให้ทักษะการฟังของนักเรียนสูงขึ้น และได้แบบฝึกที่เหมาะสมกับนักเรียน
3. ควรใช้แบบฝึกเพื่อการฝึกฝนทักษะการฟังอย่างสม่ำเสมอในทุกระดับชั้น จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและมีความคงทนในทักษะการฟังมากขึ้น
4. การนำแบบฝึกทักษะการฟังไปใช้นั้น ถ้าครูผู้สอนสามารถใช้เทปบันทึกเสียงที่มีประสิทธิภาพจะทำให้การสอนได้ผลดี เพราะการบันทึกเสียงนี้เตรียมไว้ล่วงหน้าได้ ทำให้มีโอกาสดูแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องชัดเจน การใช้สามารถปรับระดับเสียงได้ตามต้องการ นักเรียนมีความสนใจมากขึ้น และยังช่วยให้ผู้สอนที่ออกเสียงไม่ชัดเจนสามารถให้ผู้อื่นออกเสียงบันทึกแทนได้นอกจากนี้เครื่องเทปบันทึกเสียงเป็นอุปกรณ์ที่ราคาไม่สูงจนเกินไปและสะดวกในการใช้อีกด้วย
5. การสอนทักษะการฟังไม่ควรจัดให้นักเรียนมีจำนวนมากเกินไป จำนวนที่เหมาะสมคือ 25-30 คน เพื่อให้ นักเรียนได้ฟังอย่างชัดเจน มีสมาธิในการฟังและครูผู้สอนมีความสามารถดูแลได้ทั่วถึง
6. การบันทึกเสียงในการสร้างแบบฝึกการฟังเพื่อความเข้าใจ ควรนำเนื้อหาที่มาจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เพราะมีเนื้อหาที่หลากหลาย และได้เสียงพูดที่เป็นธรรมชาติ ในแต่ละแบบฝึกควรมีทั้งเสียงเพศหญิงและเพศชาย เพื่อทำให้แบบฝึกมีความน่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบันทึกเสียงเพื่อให้ได้มาตรฐาน อาจทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้นในการจัดทำสื่อแบบฝึก ผู้จัดทำควรขอความอนุเคราะห์ด้านงบประมาณจากหน่วยงานของราชการ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา

7. สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรให้ทุนสนับสนุนแก่ผู้ทำการวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกทักษะการฟังแต่ละลำดับขั้น โดยเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้ผู้สอนมีเครื่องมือประกอบการสอนทักษะการฟังแก่นักเรียนอย่างเพียงพอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำแนวทางการวิจัยครั้งนี้ไปทำการทดลองทักษะการฟัง เพื่อความเข้าใจกับนักเรียนระดับชั้นอื่น โดยสร้างแบบฝึกให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความสนใจ ความต้องการ ตลอดจนวัยของนักเรียน

2. ควรพัฒนาขยายผลการสร้างแบบฝึกการฟังเพื่อความเข้าใจ ให้เป็นชุดฝึกทักษะการฟังด้วยตนเอง